

12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

7. ÜNİTE – SÖYLEV (NUTUK)

www.edebiyatokulu.com
Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak
Sitesi

Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk

- **1919 – 1927 yılları arası** dönemin olayları anlatılmıştır.
- Atatürk, Samsun'a çıkışından 1927 yılına kadar geçen dönemin olaylarını anlatmıştır.
- **Eserde**; savaş koşulları, Cumhuriyet'in ilanı, inkılaplar geniş bir yer tutar.
- Eserde akıl ve bilim ön plana alınarak yapılması gerekenler anlatılmıştır.
- Çağdaş medeniyetler zirvesine ulaşmanın ilim, kültür, sanat ve fenle olabileceğini belirtilmiştir.
- **Mustafa Kemal Atatürk**, bu eserinde Türk toplumunun değerlerine dikkat çekmiştir.

Nutuk (Söylev) Türünün Özellikleri

Herkes tarafından bilinen bir şahsiyetin toplumun genelini ilgilendiren bir konuda insanları coşturmak amacıyla yapılan konuşmaya **hitabet (söylev)** denir.

1. Bir düşünce ve inancı savunmak amacıyla yazılır.
2. Amaç savunulan görüşü bir topluluğa aşılmasıdır.
3. Son derece etkileyici bir üslup kullanılır.
4. Açıklama, tartışma, kanıtlama gibi anlatım biçimlerinden yararlanır.
5. Örnekleme, tanımlama, benzetme ve tanık gösterme düşünceleri geliştirme yollarından yararlanır.
6. Söylevler; askeri, siyasi, dini, ilmi, hukuki söylevler gibi türlere ayrılır.

Önemli: Eskiden bir topluluk karşısında söz söylemenin ilke ve kurallarını belirleyen sanata hitabet, bu sanat doğrultusunda konuşan kişiye de hatip denirdi.

Mustafa Kemal Atatürk (1881 – 1938)

- 1881'de Selanik'te doğdu.
- Sırasıyla Şemsi Efendi Mektebi, Manastır Askerî İdâdisi, Harp Akademisi'nde okudu.
- 1905-1907 Şam'da 5. Ordu emrinde görev aldı.
- 1909'da **Harekât Ordusu**'nda Kurmay Başkanı'ydı.
- 1911 yılında **Trablusgarp Savaşı**'nda Tomruk ve Derne bölgesinde görev aldı
- 1912 yılında **Balkan Savaşı** ile birlikte **Gelibolu** ve **Bolayır**'a geldi ve savaşa katıldı.
- 1913'te **Sofya Ateşemiliterliği** görevine geldi ve 1914 yılında yarbaylığa yükseldi.
- **Önemli:** Atatürk Çanakkale Savaşı'nda Yarbay olarak görev almıştır.
- 1915 yılında Çanakkale Savaşı'nda gösterdiği başarılarından dolayı albaylığa yükseldi.
- 1916'da tümgeneral oldu.
- 1918'de **7. Ordu Komutanı** olarak Halep'e gitti.
- Aynı sene Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığına getirildi.
- 1919 yılı Türkiye tarihi için önemli bir dönüm noktasıdır. Mondros Mütarekesi ile İngiltere, Fransa, İtalya ve Yunanistan Osmanlı Devleti'ni işgal etmeye başladılar.
- Atatürk, **19 Mayıs 1919** tarihinde 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a ayak bastı.
- Samsun'dan sonra Erzurum ve Sivas'ta kongreler düzenledi.
- 23 Nisan 1920 tarihinde TBMM'yi açtı.
- I ve II. İnönü savaşları ile Sakarya Savaşı ve Büyük Taarruz' un ardından 29 Ekim 1923'ta Cumhuriyet'i ilan etti.
- 1938 yılına kadar siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal, dil gibi alanlarda birçok inkılap gerçekleştirmiştir.
- Yazdığı Nutuk adlı eseri Türk tarihine ışık tutabilecek önemli kaynaklardan biridir.
- Mustafa Kemal; 10 Kasım 1938 günü İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı'nda hayata gözlerini yumdu.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, Dağ Yolu 2

- **Nutuk** tarzında yazılan bu eserde sanatçı, başarının temelinde birlik ve bütünlüğün yattığını belirtmektedir.
- *30 Ağustos Zafer Bayramı*'nin yıl dönümünde yazılan bu eser ile yazar insan topluluklarını aynı duygu ve düşünce etrafında birleştirmeyi amaçlamıştır.

Türk Edebiyatında Söylev (Hitabet – Nutuk)

- Türk edebiyatında söylev türünün Batılı örnekleri II. Meşrutiyet Dönemi'nden sonra gelişmeye başlamıştır.
- Bu dönemden önce bu türün izlerine pek rastlanmaz.
- Türk edebiyatının ilk yazılı kaynakları olan **“Orhun Yazıtları”** söylev türünde yazılan ilk eser örneğidir. Bunun dışındaki söylevler II. Meşrutiyet Dönemi'nden sonra gelişmeye başlamıştır.

Türk Edebiyatında Söylev Türünün Temsilcileri

- Mustafa Kemal Atatürk,
- Rıza Tevfik Bölükbaşı,
- Ömer Naci,
- Selim Sırrı Tarcan,
- Mehmet Âkif Ersoy,
- Behçet Kemal Çağlar,
- Halide Edip Adivar,
- Necip Fazıl Kısakürek,
- Mehmet Emin Yurdakul

Hamdullah Suphi Tanrıöver (1885 – 1966)

1. **Fecri Ati** ile başlayan sanat hayatı Milli Edebiyat ile birlikte devam etmiştir.
2. İlk dönemdeki sanat için sanat anlayışını terk ederek Milli Edebiyat ile birlikte milli konulara yönelmiştir.
3. Edebiyatımızda hitabet türünü geliştiren sanatçı bu türün önemli yazarlarından biridir.
4. Hitabetlerinde Namık Kemal'in etkisi vardır.
5. Şiirlerinde heyecanlı ve gur bir hitabet anlayışı vardır.
6. Siyasi ve sosyal olaylara bakışında realist ve inkılapçıdır.
7. **Günebakan** eseri ise düz yazılarının toplandığı eseridir.

Kök Türk Kitabeleri, Bilge Kağan Kitabesi

- **Türk edebiyatının ilk yazılı kaynağı ve söylev türünün de ilk örneğidir.**
- Bilge Kağan bu metinde halkına ve beylerine son derece etkili bir üslupla seslenmektedir.
- Bu eserde Bilge Kağan, Türk halkını Çinlilerin esaretinden kurtararak nasıl özgürleştirdiğini anlatır.
- Eserde Bilge Kağan son derece etkili bir anlatım gücüne sahiptir.
- Eser yöneticilerin millete karşı sorumlulukları açısından hesap verdiği metinlerdir.
- Orhun Yazıtları II. Kök Türk (Kutluk) Devleti Dönemi'nde dikilmiştir.
- 38 harfli Kök Türk alfabesiyle yazılmıştır.
- **724 Vezir Tonyukuk, 732 Kül Tigin ve 735 Bilge Kağan** adına dikilen bu abideler üç dikili taştan oluşur.

Önemli:

- Kök Türk Kitabeleri'nin yazarı **Yolluğ Tigin**'dir.
- Orhun Abidelerini ilk kez **Wilhelm Thomsen** tarafından okunmuştur.
- Orhun Abideleri günümüzde **Moğolistan** sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Bilge Kağan (683 – 734)

- **II. Kök Türk (Kutluk) Devleti** hükümdarıdır.
- Çinlilere karşı verdiği amansız mücadelenin sonunda özgür bir Kök Türk devleti kurmuştur.
- Amcasının ölümü üzerine 716 yılında başa geçmiştir.
- Güçlü bir yapı kurmak amacıyla kardeşi Kül Tigin'i ordunun başına, Tonyukuk'u da vezirliğe getirmiştir.
- Ülkesinin sınırlarını genişletmiş, büyük bir liderdir.
- 25 Kasım 734 tarihinde zehirlenerek vefat etmiştir.

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

Alparslan'ın Malazgirt Meydan Muharebesi'ndeki Nutku

- **Büyük Selçuklu Devleti** hükümdarı Alparslan tarafından 26 Ağustos 1071 tarihinde yapılan bu nutuk, Türk tarihinin yeni bir yol almasını sağlayan olayların başlangıcıdır.
- Türk-İslam tarihinin önemli zaferlerinden biri olan **Malazgirt Meydan Muharebesi** ile Anadolu'nun kapılarını Türklere açan Alparslan, bu önemli zaferin baş mimarıdır.
- Malazgirt Meydan Muharebesi'nde **Sultan Alparslan**, savaştan önce askerlerine karşı etkili bir konuşma yapmış, inandırıcı bir üslupla askerlerinde savaşma azmi oluşmasını sağlamıştır.
- Siyasi, askerî, dinî ve millî açıdan önemli olan bu zafer; özellikle Türklerin yeni bir yurt bulmasında ve Anadolu'nun zamanla İslamlaşmasında son derece önemlidir. Türkler bu zaferle birlikte yeni bir düşman bulmuştur.
- Orta Asya'da Çinlilerle yapılan uzun savaşlardan sonra, uzun yıllar devam edecek olan Bizans Savaşları başlamıştır.

Batı Edebiyatında Söylev

- Bu türün ilk söyleyenleri **Yunan** edebiyatında ortaya çıkmıştır.
- Son derece güçlü konuşmacıların ortaya çıktığı bu dönem dikkat çekici eserlere sahiptir.
- Yunan edebiyatında **Demosthenes** (Kata Philoppo),
- Latin edebiyatında **Cicero** (Verem),
- Fransız edebiyatında **Bousset, Mirabeau Danton, Robespierre**, önemli söylev yazarlarıdır.